

Generaliserade ångesttillstånd eng. GAD

Prevalens

- Livstidsrisk 5-8 %, kvinnor vs. män 2,5/1
- Börjar i ofta i barndom eller puberteten.

Symptom

- Malande oro och ängslan med kroppsliga obehag (t.ex. muskelspänning, svettningar, orolig mage och störd nattsömn).
- Oron är ofta utan fokus men kan också handla om överdrivna farhågor att drabbas av olyckor och sjukdomar.
- Kronisk tillstånd med varierande symtomintensitet.

Vanliga komplikationer: dystymi, personlighetsstörning, missbruk och andra ångestsyndrom.

Diagnostik

Minst tre av följande sex ångestdelsymtom skall finnas:

- Vara rastlös, uppskruvad och på helspänn
- Blir lätt uttröttad
- Koncentrationssvårigheter eller blockeringar i tänkandet
- Irritabilitet
- Muskelspändhet
- Sömnstörning

Etiologi

- 30 % genetisk och 70 % psykosociala faktorer

Patofysiologi

???

Behandling

Kognitiv Beteendeterapi

Farmaka

- Bensodiazepiner (Diazepam, Oxazepam)
Ångstdämpande och lugnande
GABA_A-agonist (allosterisk modulator)
Biverkningar : beroendeframkallande, dåsighet, muskelsvaghet
- SSRI (Escitalopram, Paroxetin)
antidepressivt medel
selektiv 5-HT-återupptagshämmare
- β -blockerare
Behandling av autonoma hyperaktivitet
Biverkningar : muskelsvaghet, trötthet
- Buspirone
Dämpar ångest utan sedativa eller muskelrelaxerande effekter eller nedsättning av den mentala förmågan.
Partiell agonist till serotoninerga (5- HT_{1A}) receptorer och svag presynaptisk dopamin-antagonist.
- Antiepileptikum (Pregabalin)
Påverkar frisättningen av neurotransmittorna NA, Glutamat och Substans P,
Biverkningar : somnolens.

Social fobi

Prevalens

- 3-15% har social fobi. Troligt 10%.
- Debuterar vanligen i de tidiga tonåren.
- 3 gånger så många kvinnor som män.

Symptom

- Rädsla för att dra till sig andras uppmärksamhet
- Reagera på ett sätt som blir generande eller förödmjukande.
- Leder ofta till ett undvikandebeteende som kraftigt begränsar möjligheterna att fungera, både i yrkesliv och i sociala aktiviteter.
- I sociala situationer utlöses ofta ångestreaktioner (rodnad, tremor, hjärtklappning och koncentrationssvårigheter).

Vanliga komplikationer till social fobi är depression och alkoholmissbruk

Diagnostik (3 frågor)

- Drabbas du ofta av kraftig osäkerhet, t ex i gruppsituationer?
- Reagerar du med rodnad eller skakighet eller blir du blockerad då du är tillsammans med andra?
- Undviker du många vardagliga situationer pga. detta?

Om man svarar ja till alla frågor: social fobi

Etiologi

- Påfrestningar under tidiga tonåren t.ex. i samband med skolstart
- Genetisk

Patofysiologi

Sätts ofta i samband med bl.a. balansen av signalsubstansen serotonin i hjärnan

Behandling

Egenvård:

- Sova regelbundet
- Minska kaffe och nikotin intag
- Motionera och avslappningsövningar

Kognitiv Beteendeterapi

Farmaka

- Bensodiazepiner (Diazepam, Oxazepam)
Ångstdämpande och lugnande
GABA_A-agonist (allosterisk modulator)
Beroendeframkallande, Dåsighet, Muskelsvaghet
- SSRI (Escitalopram, Paroxetin)
antidepressivt medel
selektiv 5-HT-återupptagshämmare
- β -blockerare
Behandling av autonoma hyperaktivitet
Muskelsvaghet, Trötthet

Kirurgi vid svår rädsla

Nervblockad av vissa sympatiska nerver i ryggraden.